

KOLBÄCKS KYRKA

Kyrkogården 1:1, Kolbäcks församling, Hallstahammars kommun, Västmanlands län

BESKRIVNING

Kyrkomiljön

Kolbäck i södra Västmanland utvecklades till stationssamhälle under 1800-talets sista decennier. Alltjämt är stationshuset ortens självklara mittpunkt. Där passerar även den gamla landsvägen Köping-Västerås, E 18:s föregångare och samtidigt samhällets affärsgata. Den betydligt äldre kyrkbyn ligger ett stycke söder om stationens bangård, i det öppna slättlandskapet utmed Kolbäcksån.

Kyrkans södra sida –
Digitalfoto Svensk Klimatstyrning AB

Kyrkskolan är numera föreningshus och privatbostad –
digitalfoto Svensk Klimatstyrning AB

Annan bebyggelse som historiskt hört kyrkan till är det före detta skolhuset, hembygdsföreningens timrade bod som är kvar efter en annars riven komministergård, samt prästgården från 1922 ett stycke längre norrut, nära ån. Direkt söder om kyrkogården ligger gården Kyrkbyn, en större jordbruksfastighet.

Södra kyrkogårdsmuren med gården Kyrkbyn i bakgrunden – digitalfoto Svensk Klimatstyrning AB

Digitalfoton Svensk Klimatstyrning AB

Kyrkoanläggningen

Kyrkogården omgärdas av en jämnt lagd kyrkogårdsmur från 1800-talet. I öppningarna sitter järngrindar mellan stenstolpar. Området är mest gräsbevuxet, förbundet av grusade och plattsatta gångar. På norra sidan skuggar jämnåldriga, symmetriskt planterade lindar. Västra och östra gravkvarteren är relativt enhetliga, medan de norra och södra uppvisar mer individuellt formade gravstenar. Längst i norr finns ett bårhus/gravkapell med stänkpudsade väggar och flackt koppartak, byggt 1971-72 efter ritningar av arkitekt Birger Söderberg.

Kolbäcks kyrka omfattar långhus som i öster har en kort tresidig koravslutning med strävpelare, mot norr en utbyggnad för sakristia och sidokapell, samt västtorn. Långhusets murar består av gråsten, fransett koravslutningen av tegel. Tornet är murat av gråsten upp till ungefär halva sin höjd och ovanför tegelmurat. Fasaderna är genomgående slätputsade, sockeln struken med ljusgrå cementfärg och väggarna kalkavfärgade i gulaktigt vitt. Fönsteröppningarna är rundbågiga och har fönstersnickerier av varierande ålder men nästan samma utseende, målade med ljusgrå linoljefärg. Tornet har med gesimser indelats i tre avsatser: I den nedersta är en rundbågig västportal med rakt överstycke, i den mellersta är klockvåningen med rundbågiga, tjärade ljudluckor och i den översta är urtavlor av svart plåt med förgyllda visare, en i varje väderstreck. Ovanpå tornets mur är en nyklassicistisk lanternin i svartmålat trä, med hörnpilastrar och snidade ornament, kupoltak, förgyllt kors och kula. Lanterninen omges av ett smidesräcke infäst i hörnpilastrar prydda med förgyllda urnor.

Tornet blev helt nyputsat 1998 - Digitalfoton Svensk Klimatstyrning AB

Inträde sker genom tornets kryssvälvd vapenhus, vars golv är belagt med kvadratiska tegelplattor. Mot kyrkorummet leder en pardörr på balansgångjärn. På ömse sidor om dörröppningen finns murade nischer.

Tornets bottenvåning var helt förenat med kyrkorummet fram till 1867, då dagens vapenhus avdelades – Digitalfoto Svensk Klimatstyrning

Kyrkorummet renoverades senaste gångerna etappvis, 1983 och 1985 – Digitalfoton Svensk Klimatstyrning AB

Kyrkorummet är täckt med fyra stjärnvalv, kalkade i en svagt gulbruten nyans. Dekorationsmåleriet begränsar sig till ett invigningskors i koret. Golven i mittgång och bänkkvarter är belagda med lackade bräder. Bänkarna från 1887 stod från början i öppna rader, men vid omgestaltning 1940 fick de fasader tillverkade med bevarade bänkskärmar från 1752 som förlaga. Skärmarna är ljusgrå, har mörkare grå överliggare, röda listverk och marmorerade fyllningar. Längst fram sitter snidade, förgyllda barockdekorationer på hörnpilastrar. Predikstolen vid främre norra valvpelaren i barockstil är åttasidig, prydd med snidade, förgyllda akantusblad.

I koret ligger gravhällar från 1600- och 1700-talen, samt tegelfriser. Korets fönster har rutor av matt glas i olika färger och inramas av en storslagen altarprydnad i barockstil, i form av två skulpterade träd med förgyllda lövverk och två tavlor uppsatta. Det murade altaret tillkom 1940, liksom framförvarande tresidig altarring – öppningsbar sedan 1985.

Kyrkans gravhällar låg på skilda platser i kyrkorummet fram till 1887, då de samlades till koret – Digitalfoto Svensk Klimatstyrning AB

Orgelläktaren är i likhet med korets snickerier pärlgrå med förgyllda detaljer, men utformningen är stramare – empire. Den ombyggdes till dagens utseende 1840, då ett orgelverk övertogs från Ramnäs kyrka.

Norra sidokapellet har ett lägre kryssvalv och lackat tegelgolv. Det är inrett med flyttbart altarbord och lösa stolar, för mindre samlingar.

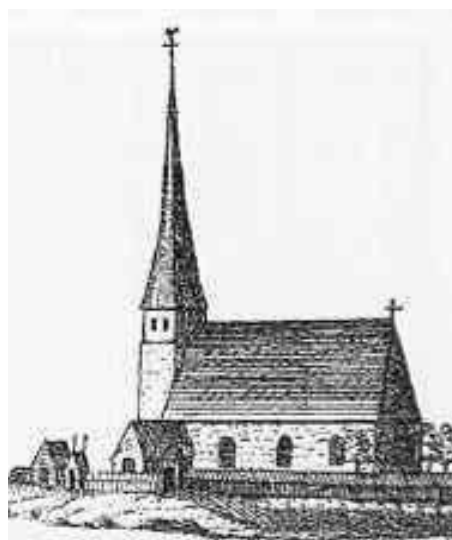
Orgelfasaden utformades 1840 av Pehr Gullbergsson, mest verksam i Upplands kyrkor – Digitalfoto Svensk Klimatstyrning AB

Byggnadshistorik

Tillkomsten av Kolbäcks kyrka har daterats till 1100-talets slut. Den antas från början ha omfattat långhus med absid, samt västtorn. Över kyrkorummet fanns ett innertak av trä, förmodligen plant. Vid en utvidgning omkring 1300 förlängdes långhuset. Möjligen tillkom det tresidiga koret och sakristian vid samma tid, men det är osäkert.

Motstridiga uppgifter råder även om när stjärnvalven slogs över kyrkorummet. En mer generell bedömning gör gällande att så skedde under senare hälften av 1400-talet, men räkenskapsuppgifter från 1543 antyder att valvslagningen ägde rum först då. I detta sammanhang byggdes troligen ett tidigare befintligt vapenhus i söder, kanske även det tresidiga koret.

Av ett visitationsprotokoll 1625 framgår att kyrkans torn var förfallet, ”gammalt, ruinosum”. Ännu mer skadades det vid hårt väder 1633, höggs därför ner och istället restes en tidstypiskt hög, spetsig tornspira. Tornets bottenvåning fick ett tunnvalv av trä och var länge förenad med kyrkorummet. Från mitten av 1600-talet är första uppgifterna om att kyrkans murar förstärktes med dragjärn. Då byggdes även läktaren. Norra sidokapellet tillkom 1658, då som gravkor åt Esbjörn Mårtensson, adlad Reutercrantz, samt hans efterkommande.

Då kyrkan avtecknades av Olof Grau på 1750-talet hade tornet en lägre mur, men i gengäld en högre spira, rest 1633. Långhuset hade sadeltak.

Den storslagna altarprydnaden av snidade, förgyllda trädkronor färdigställdes 1690 av bildhuggare Hans Jerling i Stockholm och var till största delen bekostad genom en donation av drottning Ulrika Eleonora. Ännu ett påkostat arbete från storstaden var predikstolen, färdigställd år 1701 av bildhuggare Nicolaus Schenander. Även andra inredningssnickerier tillkom, däribland en altarring, men de finns inte längre kvar.

På 1730-talet var kyrkans murverk svårt rämnade och måste förstärkas. Då tillkom flertalet av de dragjärn som genomkorsar kyrkorummet. År 1752 insattes en bänkinredning, vars fasader tjänat som förlaga till den nuvarande. Kyrkorummet hölls då i blått och vitt, samt förgyllningar och gråblå marmoreringar. Åren kring 1770 förstärktes återigen murverk, denna gång i tornet. Vid en samtidig fasadrenovering avfärgades sockeln i röd nyans och fasaderna i en svagt gul.

Söndagen den 12/6 1785 slog blixten ned och antände tornspiran. Branden tilltog snabbt, så att hela tornet, långhusets tak och alla fönster förstördes. Inne i kyrkan skadades en del av läktaren och bänkinredningen. Kyrkorummet återställdes under sommaren, men de yttre reparationerna pågick i ungefär tre år. Istället för medeltidens brant sluttande sadeltak byggdes ett med brutet fall. Tornets murar byggdes på med tegel och fick fasader indelade med gesimser och hörnen utformade som pilastrar. Den nedbrunna spetsiga spiran ersattes med dagens avsevärt lägre lanternin, svartmålad med koppartäckt kupoltak och hörnpilastrar krönte med urnor. Det nya tornet hade antagligen ritats av Dan Wahlström, murmästare i Strömsholm. En inre förändring var att ett kryssvalv slagits över bottenvåningen - mer brandsäkert än det tidigare tunnvalvet i trä.

Kyrkans första läktarorgel kom på plats 1840, ett verk som tidigare hört till Ramnäs kyrka. Läktaren byggdes ut och tillkommande barriär pryddes med förgyllda ornament. Den tidigare 1600-talsbröstningen placerades som panel i koret. Några år senare förnyades altarprydnaden och en öppen altarring med balustrad byggdes - den finns kvar men balustraden ligger numera dold.

Vid omläggning 1867 blev kyrkans tak första gången täckta med plåt, istället för dittillsvarande spån. Snart därefter revs södra sidans vapenhus "såsom varande obehövligt" därtill "vanprydande och något förfallet". Därmed fick södra långsidan sin fjärde fönsteröppning. Ett nytt vapenhus iordningställdes i tornet, vilket innebar att kyrkorummet minskade i omfång. Fasaderna avfärgades helt vita, istället för 1700-talets gulaktiga nyans.

En stor förnyelse genomfördes 1887, då norrsidan fick sin andra fönsteröppning. Kyrkorummets valv och väggar putsades på nytt och vitkalkades. Brädgolv lades istället för tidigare tegelgolv, som blivit alltmer ojämnt, varvid alla gravhällar flyttades till koret. De slutna bänkkvarteren från 1752 ersattes med sittvänligare, öppna bänkrader, tillverkade av snickare Tilja. Läktaren panelslogs och barriären byggdes om på nytt.

Vid nästföljande inre renovering 1914 fick kyrkorummets valv och väggar genom vattrivning dagens jämnare struktur. I enlighet med dåtidens praktiska tänkande målades de mest utsatta väggfälten under fönstren med oljefärg. Murytorna i övrigt patenterades och målades med limfärg. Redan 1924 infördes elektrisk värme.

Den senaste stora förnyelsen genomfördes 1940, efter arkitekt Bernhard Schills handlingar. Målsättningen var att med utgångspunkt i altarprydnad och predikstol ge kyrkorummet en starkare barockkaraktär. Därför nedtogs korets väggpaneler som ansågs störa helhetsintrycket. Kring de öppna bänkraderna uppsattes spegelindelade fasader som hade sin förlaga i bevarade fragment från 1752 års bänkinredning. Några gamla snidade dekorationer kunde återanvändas. Altarringens öppna balustrad doldes bakom skärmar vilka anslöt till bänkfasaderna. I norra sidokapellet iordningställdes en dopplats, med nylagt tegelgolv och fönsterglas med dämpade färger.

Sakristian nyinreddes 1965 med tegelgolv och väggfasta skåp. Färgen på sakristiporten lutades av och sedan dess är dess träytor bara oljade. Året efter fick korets fönster en inre båge med matta, färgade rutor, för att dämpa ljusinsläppet.

Vid yttre renovering 1950 förlorade tornets fasader en del av sin nyklassicistiska karaktär, genom att hörnpilastrarna borttogs. Även västportalens omfattning förenklades. Vid nästa renovering 1969 frilades fasadmurarna till stor del och putsades sedan med betongliknande KC-bruk, avfärgat med Hälsingborgskalk. Den materialkombinationen visade sig olämplig och i kombination med ogynnsamt väder misslyckades renoveringen. Vid påföljande process tvingades entreprenören till bakläxa två gånger. Resultatet förblev otillfredsställande; redan 1998 krävdes nästa stora fasadrenovering. Den gången användes traditionellt sammansatt kalkbruk och färg beredd av Gotlandskalk, material som visat sig fungera väl.

Vid senaste inre renoveringen 1985 gjordes altarringen öppningsbar och bänkinredningen ommålades i nuvarande färger. Norra sidokapellets dopplats avskaffades och gjordes till rum för mindre andakter. Läktarunderbyggnad skedde för styrcentral och kapprum.

Kulturhistorisk karakteristik och bedömning

Kolbäcks kyrka är till sitt ursprung medeltida, vilket framgår av kyrkorummets fyra stjärnvalv och korets yttre strävpelare. Generellt sett ger dock kyrkan intryck att vara mer sentida, till följd av upprepade ombyggnader och omgestaltningar på 1700- och 1800-talen. Exteriören är närmast nyklassicistisk, vars tydligaste uttryck är det lanterninförsedda tornet och de stora, symmetriskt placerade fönstren.

Kyrkorummets dominerande inslag, altarprydnaden och predikstolen i påkostad barock, färdigställdes 1690 respektive 1700 efter donationer av drottning Ulrika Eleonora. Bänkinredningens fasader går i samma stil, byggda 1940 med bevarade skärmar från 1752 som förlaga, samt med återanvändande av detaljer tagna från snickerier som funnits i koret. Orgelläktaren fick sin stramare utformning i empirestil 1840, då läktarorgeln tillkom – verket är utbytt sedan dess men fasaden är kvar. Modernast utseende har norra sidokapellet, vars lackade tegelgolv lades 1940. Ytterligare modernisering skedde 1985, så att inredningen nu består av ett flyttbart altarbord och lösa stolar.

Att särskilt tänka på i förvaltning och användning av kyrkan och kyrkomiljön:

- Kyrkans medeltida murverk är omistliga
- Altarprydnaden från 1690 och predikstolen från 1701, med bevarad uppgång, i påkostad barockstil, är den fasta inredningens mest särpräglade och värdefulla inslag.
- Orgelfasaden från 1840 är ett välbevarat arbete i empire, byggd av Pehr Gullbergsson som annars mest var verksam i uppländska kyrkor.
- Kyrktornet skulle få ett mer ursprungligt utseende om fasaderna åter pryddes med putsade hörnpilastrar. Deras utseende framgår av fotografier tagna före 1950.

Redaktionella uppgifter

Inventeringsperiod: 2005-11; Rapporten färdigställd 2006-01-10

Fältinventering: Rolf Hammarskiöld, Västerås stift

Kulturhistorisk karakteristik och bedömning: Rolf Hammarskiöld, efter samråd med referensgrupp utsedd av Västerås stift

Rapportsammanställning: Rolf Hammarskiöld, Västerås stift

Källor och litteratur

Otryckta källor

Riksantikvarieämbetets antikvarisk-topografiska arkiv (ATA):

- Ihrfors, Eric: *Westmannia sacra*, handskrift färdigställd 1899-1902, baserad på församlingsarkivens handlingar från äldsta tid fram till omkring 1900

Hallstahammars kyrkliga samfällighets arkiv (HKS) och Kolbäcks församlingsarkiv (KF):

- HKS: F 1 a: 1; handlingar från reparationer 1965 och 1969-70
- HKS: F 1 a: 5; handlingar från reparationer 1983 och 1985
- KF O I a: 2; handlingar från reparationer 1908, 1913 och 1940
- KF: O I a: 3; handlingar från upprustningen 1950

Västmanlands läns museum (VLM):

- Prästgårdsinventeringen 1992
- Rapport om yttre renovering av kyrka och bårhus 1998, 1998-11-27, dnr 96: 192-316

Västerås stifts arkiv (VS):

- Västerås domkapitel E IV a: 38a, inventarium den 2 november 1671
- Västerås domkapitel E IV a: 38a, inventarium 1691
- Västerås domkapitel E IV a: 38a, generalvisitation 22/10 1749
- Västerås domkapitel E IV a: 38b, berättelse om kyrkbranden den 12/6 1785
- Västerås domkapitel E IV a: 38b, berättelse om blixtnedslag den 5/8 1790
- Västerås domkapitel E IV a: 38b, berättelse 1812
- Västerås domkapitel E IV b: 50, inventering vid visitation 20- 21/8 1853
- Västerås domkapitel E IV b: 50, inventering vid visitation 1779
- Västerås domkapitel E IV b: 50, visitation 1932
- Västerås domkapitel E V a: 6, ämbetsberättelser 1900, 1937, 1937-42
- Västerås domkapitel E V a: 7, ämbetsberättelse 1949-54
- Västerås domkapitel F III a, 3, inventarium upprättat vid visitation den 13 maj 1625
- Västerås domkapitel F III a: 6, inventarium upprättat vid visitation 1634
- Västerås domkapitel F III a: 28, inventarium upprättat vid visitation 3/12 1774
- Västerås domkapitel F III a: 32, inventarium upprättat vid visitation 19/6 1819
- Västerås domkapitel F III a: 36, bilaga till inventarium 1887

Litteratur

Ekström: Västerås stifts herdaminne, del 1:2; Återstående församlingar – Västerås 1949

Ericsson, Axel: *Biskop Kålls botkyrka/Julbok för Västerås stift 1941, s 187-193/*

Kilström, Bengt Ingmar: *Kolbäcks kyrka Nr 65 Västerås stifts kyrkobeskrivningskommitté 2002*

Sjögren, Josef: *Orgelverken i Västerås stift – En historisk översikt 1952, Nordiska museet/Stockholm 1952*

Övrigt

Kvalificerade bedömningar av kyrkans medeltidshistoria har lämnats av Ann Catherine Bonnier, Riksantikvarieämbetet.

Sammanställning av viktiga händelser för kyrkan, relaterade till källor

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1180-1200	Nybyggnad	Tillkomsten av Kolbäckes kyrka har daterats till 1100-talets slut, från början med långhus och västtorn, möjligen en liten absid i öster. Grundläggningen skedde till ett djup av mellan 20 och 70cm. Ursprungligen bestod murarna antagligen mest av gråsten. På norra väggen i dagens kyrkorum avtecknar sig kvaderstenar, vilka tillhör de äldsta murverken. Över kyrkorummet fanns ett innertak av trä, förmodligen plant		Kilström, s 1 KF: O I a:2, förslag till restaurering 4/5 1940 RAÄ: Bedömning av A C Bonnier
1300 (ca)	Ändring – ombyggnad	Kyrkans ursprungliga kor revs och långhuset förlängdes. Möjligen tillkom det tresidiga koret, men det är osäkert. Sakristian tillbyggdes (?)		Ekström, s 156 Kilström, s 1, 7 RAÄ: A C Bonnier
1450-1500	Valvslagning Utbyggnad – vapenhus (OBS - osäkert)	Över kyrkorummet slogs fyra stjärnvalv på knippepelare (bedömning utifrån generellt mönster). Förmodligen tillkom vapenhuset samtidigt, kanske även det tresidiga koret.		Kilström, s 2 RAÄ: Bedömning av A C Bonnier
1543	Valvslagning Utbyggnad – vapenhus (OBS - osäkert)	Över kyrkorummet slogs fyra stjärnvalv på knippepelare. (Räkenskapsuppgift: 11 mk 1 öre 8 pgr användes till förbyggnad på kyrkovalvet) Förmodligen tillkom vapenhuset samtidigt, kanske även det tresidiga koret.		Ekström, s 158 RAÄ: Bedömning av A C Bonnier
1625	Fast inredning Vård/underhåll - torn	I koret tillkom korskrank och den väggpanel som fanns kvar till 1940. Tornets norra mur reparerades (fast tornet angavs som ”ruinosum”)		VS: F III A, 3 visitation 1625 Ericsson, s 188
1627	Vård/underhåll	Tornet reparerades		ATA: Ihrfors, s 862
1629-30	Fast inredning – predikstol	Ny predikstol snickrades till en kostnad av 115 ½ daler		VS: F III a: 6, visitation 1634 ATA: Ihrfors, s 870
1633	Nybyggnad – torn	Kyrkans förfallna torn höggs ner, sedan det skadats vid hård väderlek. Tornets mur reparerades och en ny spira restes samma år.		VS: F III a: 6, visitation 1634 ATA: Ihrfors, s 871
1634	Nybyggnad – torn	Den nybyggda tornspiran spånslogs Kyrkans dåvarande orgelverk uppgavs vara förlorat, men med stommen kvar		VS: F III a: 6, visitation 1634 ATA: Ihrfors, s 871
1636	Arkitekturbunden utsmyckning – måleri, interiör	Den nyinförskaffade predikstolen målades		ATA: Ihrfors, s 870
1637	Vård/underhåll – stomme	Långhusets, tornets och vapenhusets murar reparerades		ATA: Ihrfors, s 871
1642	Vård/underhåll – exteriör	Kyrkans tornspets spånslogs på nytt och kyrktupp sattes upp på ny stång		ATA: Ihrfors, s 864
1651	Fast inredning – läktare	Läktare byggdes i kyrkan		ATA: Ihrfors, s 866
1657	Vård/underhåll – stomme	Kyrkans murar stabiliserades med stångjärn Kyrkans fönster förbättrades		ATA: Ihrfors, s 868
1658	Nybyggnad – gravkor	Esbjörn Mårtensson, beridare på Strömsholm, som Karl X Gustafs hovstallmästare adlad Reutererantz, fick plats i norra sidans gravkor, förmodligen tillbyggt detta år.		Ericsson, s 191

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1687	Vård/underhåll – stomme	Tornet reparerades		ATA: Ihrfors, s 869
1688-89	Ändring – ombyggnad, fönster	Kyrkans fönsteröppningar utvidgades Bänkinredningen reparerades		ATA: Ihrfors, s 869
1690	Fast inredning – altarpupsats	Ny altarprydnad kom på plats i november 1690. Den hade komponerats av två skulpterade, förgyllda träd runt korfönstret. I trädet uppsattes två oljemålningar, högst upp en bild av den uppståndne Kristus och nedtill på norra sidan Marie bebådelse. Fönstersmygen bemålades med växtrankor i samma stil som altarprydnadens bladverk. (Altarprydnaden finansierades med en donation av Drottning Ulrika Eleonora, 600 daler kopparmynt, vilket framgår brev den 19/2 1691)	Bildhuggare Hans Jerling, Stockholm	ATA: Foto 1940 VS: E IV a: 38a, inventarium 1691 VS: F III a: 28, inventarium 1774
1700	Fast inredning – bänkinredning Arkitekturbunden utsmyckning – måleri, interiör	I koret tillkom ny bänkinredning Läktaren i väster fick ny barriär Två inramade målningar uppsattes på båda sidor om altaret Predikstol beställdes av bildhuggare Nicolaus Schenander (Stockholm) den 14/8 1700	Snickarmästare Baltzar Möller (läktaren) Konstnär Jörg Willman (målningar)	VS: F III a: 28, inventarium 1774 ATA: Ihrfors, s 873
1701	Fast inredning – predikstol	Predikstolen, året innan beställd av församlingen, färdigställdes detta år och invigdes på midsommardagen 1701. Korgen pryddes med snidade akantusblad. Den var ursprungligen målad ljusblå, med förgyllda utsmyckningar. (den tidigare predikstolen från 1629-30 flyttades till gravkoret)	Nicolaus Schenander	Inskription ATA: Ihrfors, s 873
1731-32	Vård/underhåll – exteriör	Kyrkans tak och tornspira spånslogs på nytt och tjärades		ATA: Ihrfors, s 872
1736	Vård/underhåll – stomme	Ett av kyrkorummets mellersta valv, mitt för Reuterkrantz gravkor, var svårt rämnat och måste stöttas provisoriskt		VS: E IV a; 38a, specialvisitation 1736
1737	Vård/underhåll - stomme	Kyrkans rämnade valv lagades och förankrades med dragjärn.		VS: E IV a; 38a, specialvisitation 1736
1752	Fast inredning - bänkinredning	Ny bänkinredning tillkom (den tidigare var bristfällig och trasig) Meddelande om ny bänkelning tillsändes domkapitlet 1756	Snickare Justus Werner	ATA: Ihrfors, s 875 VS: E IV a; 38a, brev 8/11 1756
1768	Vård/underhåll – exteriör, stomme	Omfattande reparationer 20/4-30/6 1768 Yttre delen av tornets södra mur togs ner, då den skilt sig från inre muren och hotade att rasa Nya murar uppfördes med ankarjärn Tornets gluggar förstörades Kyrkans fasader lagades och avfärgades, sockeln i röd nyans och fasaderna i en svagt gul.		ATA: Ihrfors, s 876 VS: F III a: 28, inventarium 1774
1771	Vård/underhåll - stomme	Tornets murar reparerades/förstärktes, sedan det visat sig att tornet lutade alltför mycket åt öster. Nya spännbjälkar och strävor fästes på murarnas insidor. De befintliga korsbanden fästes.	Byggmästare Myrman, Hassmyra i Fläckebo	ATA: Ihrfors, s 876 VS: F III a: 28, inventarium 1774

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1776	Vård/underhåll - stomme	Kyrktornets fot utvidgades, en ny gesims (karnis) anbringades, hela tornet kläddes med nya, rundade spån vilka råtjärades. Strävorna i tornet fästes och inne i tornet byggdes nya vilplan.	Byggmästare Peter Norling, Himmeta	ATA: Ihrfors, s 877
1784	Vård/underhåll - stomme	Reuterocrantska gravkorets västra mur lagades, sedan en spricka tilltagit vilken hotade murens fortbestånd.		ATA: Ihrfors, s 878
1785	Brand – delvis förstörd Ritning godkänd	Söndagen den 12/6 1785 slog blixten ned och antände tornspiran. Branden tilltog snabbt, så att hela tornet, långhusets tak och alla fönster förstördes. Inne i kyrkan förstördes en del av läktaren och bänkinredningen. Under sommaren som följde reparerades kyrkorummet successivt; tre nya stolpar under läktaren, ny läktartrappa, förstörda bänkar ersattes, altarring och vad som brutits loss av predikstolen återställdes. Ritning till nytt torn med lanternin godkändes av Överintendentsämbetet den 10 oktober 1785		VS: E IV a; 38b, berättelse om kyrkbranden den 12/6 1785 ATA: Ihrfors, s 878
1785- 90	Vård/underhåll – stomme	Ett nytt torn med lanternin byggdes, sedan det förra förstörts vid blixtnedslag. Tillkommande murar uppfördes av tegel och längst upp restes en lanternin. Över långhuset byggdes ett nytt yttertak med brutet fall. Det täcktes med spån.	signaturen D W (troligen Dan Wahlström, Strömsholm)	RA: originalritning, brev till Ö I Å den 16/8 1785 VS: E IV a; 38b, berättelse 1812
1790		Den 5/8 1790 slog blixten två gånger ner i tornet, som skadades utan att ta eld. Muren spräcktes på flera ställen, bärande virke förstördes. Bräder splittrades på tornluckorna och en del av kyrkans spåntak gick till spillo.		VS: E IV a; 38b, Berättelse den 20/9 1790
1800	Vård/underhåll	Tornets lanternin reparerades (visade sig vara mycket underhållskrävande)		VS: E IV a; 38b, berättelse 1812
1840	Fast inredning – orgel, orgelverk Fast inredning - läktare	8-stämmigt orgelverk övertogs från Ramnäs kyrka. Ny orgelfasad byggdes. Läktaren byggdes ut på framsidan och barriären pryddes med förgyllda ornament. Den tidigare 1600-talsbröstningen placerades som panel i koret	Per Gullbergsson, Lillkyrka	VS: E IV b; 50, inventering 1853 Sjögren, s 104-105
1843	Fast inredning - altaruppsats	Altarprydnaden renoverades/förnyades Koret nyinreddes med en öppen altarring med balustrad		VS: E IV b; 50, inventering 1853
1867	Ändring – ombyggnad, tak	Sommaren 1867 blev långhusets och sakristians tak belagda med järnplåt, istället för tidigare spån.		VS: E IV b; 50, visitationsprotokoll 1867, § 111
1867- 79	Rivning Vård/underhåll - exteriör	Rivning av vapenhuset på kyrkans södra sida skedde, ”såsom varande obehövligt” därtill ”vanprydande och något förfallet”. I den tidigare portalens ställe fick södra långsidan sin fjärde fönsteröppning. Ett nytt vapenhus iordningställdes i tornet, vilket innebar att kyrkorummet minskades i omfång. Kyrkans fasader lagades och avfärgades helt vita, istället för tidigare gulaktig.		VS: E IV b; 50, inventering 1879

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1879	Vård/underhåll	Vid visitation 1879 framfördes att kyrkorummets ojämna golv borde ersättas.		VS: E IV b; 50, inventering 1879
1887	Ändring – ombyggnad, interiör Fast inredning – bänkinredning	Stor inre förnyelse sommaren 1887: <ul style="list-style-type: none"> • En andra fönsteröppning upptogs i norr • Kyrkorummets valv och väggar putsades på nytt och vitlimmades • 56 nya, öppna bänkar byggdes, målade i ek • Tegelgolvet bröts upp och ersattes med brädgolv • Mittgångens gravhällar flyttades till koret • Läktaren panelslogs, brädfodrades och fick ny uppgång. Läktarbarriären målades/smyckades • Orgelfasaden ommålades • Altarprydnad och predikstol renoverades 	Snickare Tilja (bänkinredning)	VS: F III a; 36, bilaga till inventarium 1887 VF 1940-11-23 Ericsson, s 190
1896	Ändring - kyrkogård	Kyrkogården planerades genom att jord fylldes på den förut stenbundna tomten och gångar anlades		VS: F III a; 39, inventering 1896
1896-1900	Specifika inventarier - tornur	Ett tornur uppsattes, efter donation av E Eriksson i Kyrkbyn		VS: E V a; 6, Berättelse 1900
1908	Ändring – ombyggnad	Sakristian byggdes ut med arkivrum Norröfönster togs upp i sakristian	P Björklind, Hallstahammar	KF O I a: 2, entreprenadkontrakt
1914	Ändring – ombyggnad, interiör	Inre renovering: <ul style="list-style-type: none"> • Valv och väggar vattrevs, krederades, såpdränktes och målades med limfärg • Väggfälten under fönstren målades med oljefärg • Fönstren och fönsterbänkarna målades med oljefärg • Läktarbarriären ommålades 	P Björklind, Hallstahammar	KF: O I a: 2, arbetsförslag 1913 VS: E V a; 6, ämbetsberättelse 1911-15
1922	Fast inredning – orgel	Norra sidokapellet genomgick större reparation Nytt orgelverk insattes, med behållande av fasaden från 1840.		VS: E IV b: 50, visitation 1932 Sjögren, s 106
1924	Teknisk installation – värme	Elektrisk värme installerades (en av landets första kyrkor med elvärme)		Ericsson, s 192
1930	Äldre kulturhistorisk inventering	Arkitekt Ärland Noréen, Byggnadsstyrelsen, besökte kyrkan för att ta ställning till föreslaget nytt korfönster. Han avstyrkte, men föreslog i gengäld en rad andra förändringsåtgärder i en PM daterad september 1930		KF: O I a: 2; skrivelse i september 1930
1936	Vård/underhåll	Kyrkans grund undersöktes inför kommande upprustning		VS: E V a; 6, berättelse 1937

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1940	Ändring – ombyggnad, interiör	<p>Stor förnyelse: Valv och väggar rengjordes och avfärgades vita med obruten kalkfärg I vapenhuset och gravkoret upptogs trägolv jämte bjälklag. Istället fylldes en grusbädd på vilken betong göts och ett tegelgolv lades i cementbruk 1887 års öppna bänkar försågs med gavlar och mellanstöd. Dessa nytillverkades utifrån ett bevarat fragment av inredningen som fanns före 1887. Bänkfasaderna fick en grisaillemålning, utifrån ett bevarat fragment. Altarringen gjordes sluten genom att boardskivor slogs utanpå befintlig balustrad Predikstolens ursprungliga färgsättning frilades sedan senare övermålningar borttagits med lut Dopplats ordnades i norra sidokapellet, som belades med tegelgolv. Fönstret mot norr fick glas i dämpade färger. Nytt orgelverk installerades, med behållande av befintlig fasad. Nytt elvärmesystem infördes Kyrkan återinvigdes den 24/11 1940</p>	<p>Arkitekt Bernhard Schill</p> <p>Konservator Sven Dahlén</p> <p>Ingenjör Birger Varinger (värme)</p> <p>Kolbäcks träindustrier</p> <p>Orgelfirma Åkerman och Lund</p>	<p>KF: O I a: 2, restaureringsförslag</p> <p>Ericsson, s 188, 191 Kilström, s 12</p> <p>VS: E V a; 6, berättelse 1937-42</p>
1950	Vård/underhåll – exteriör	<p>Kyrkans fasader lagades och avfärgades Sockeln fick en ny spritputs av cement Tornets fasader förenklades genom att hörnens pilastrar togs. Lanterninen och ljudluckorna tjärades Taklisten slamfärgades</p>	<p>Murarlaget S Karlsson</p>	<p>KF: O I a: 3, anbud 19/5 1950 VS: E V a: 7, ämbetsberättelse 1949-54 ATA: Foto 1940</p>
1971-72	Nybyggnad	<p>Ny bisättningsbyggnad uppfördes på kyrkogårdens norra del</p>	<p>Arkitekt Birger Söderberg</p>	<p>VLM: Slutrapport 1998-11-27, dnr 96: 192-316</p>
1965	Ändring – ombyggnad, interiör	<p>Sakristian nyinreddes. Tegelgolv lades med svarta fogar (istället för befintlig korkmatta) Utbyggnad för WC, utökade förvaringskåp. Den järnsmidda porten från koret lutades av så att träet åter blev synligt.</p>	<p>Byggnads AB Ankarswed, Västerås</p>	<p>HKS: F 1 a: 1</p>
1966	Ändring – ombyggnad, fönster	<p>Krucifix återuppsattes i koret (togs ner 1913) Korfönstret fick inre rutor med grå och grönaktiga rutor, vilka gav ett mer dämpat ljus än förut.</p>		<p>VLT 1966-10-10</p>
1969-70	Vård/underhåll – exteriör	<p>Vid fasadrenovering detta år skedde lagning med kalkcementbruk, följt av kalkavfärgning (Hälsingborgs dubbelstampade)</p>	<p>Byggnads AB Egon Nordvall</p>	<p>HKS: F 1 a: 1, bygghandlingar, slutbesiktning 28/8 1969</p>
1976	Vård/underhåll – exteriör	<p>Till följd av 1969 års misslyckade renovering framtvingades ny renovering bara åtta år senare. Syntetisk färg och KC-lagningar borttogs, nyputsning skedde med kalkbruk och avfärgning med fabriksblandad kalkfärg</p>	<p>K - konsult, Västerås Byggnads AB Egon Nordvall</p>	<p>VLT 1976-08-31</p>

Årtal	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1983	Vård/underhåll – interiör	Kyrkans valv och väggar rengjordes med bröd Sprickor lagades och retuscherades	Konservator Alf Hedman	HKS: F 1 a: 5 Kilström, s 3
1985	Ändring – ombyggnad, interiör Teknisk installation – värme	Altarringen ombyggdes, fick öppningsbara moduler. Golvet innanför altarringen sänktes Bänkinredningen ommålades Altaruppsatsen och predikstolen restaurerades (Befintlig målning rengjordes och retuscherades) I kyrkorummets bakre del, under orgelläktaren inrättades ny elcentral och kapprum Ny direktverkande elvärme infördes	Arkitekt Wilhelm von Gerber K-konsult Konservator Alf Rune Larsson Claes Anderssons måleri AB	HKS: F 1 a: 5 Kilström, s 2
1998	Vård/underhåll - exteriör	Stor yttre renovering: Tornet blästrades rent från all yttre puts och försågs med nytt 40 mm tjockt putsskikt av luftkalkbruk Långhuset blästrades rent från senast påförda kalkfärg, putsskador lagades med luftkalkbruk Avfärgning gjordes med Gotlandskalk i gulvit/gräddvit nyans. Sockeln blästrades ren från syntetisk färg och ströks med grå KC-färg Takfoten och tornets kransgesims i trä ommålades med ren linoljefärg Fönsternickerierna renskrapades från plastfärg och ommålades med ljusgrå linoljefärg Lanterninen reparerades och ommålades med svart oljefärg Tornets ljudluckor rengjordes från svart plastfärg och tjärströks istället. Långhusets plåttak sandblästrades rent, rostskyddsbehandlades och målades med svart linoljefärg Bisättningsbyggnadens ingångsdörr och kors renoverades	Byggkonsult Ove Eriksson AB ECS - Teknik AB, Krylbo Entreprenör: Mälarpus AB, Eskilstuna	VLM: Slutrapport 1998-11-27, dnr 96: 192-316 Slutredovisning
2005		Vård- och underhållsplan upprättades för Kolbäcks kyrka	Svensk Klimatstyrning AB	